

Itsereflektio ja vuoropuhelu oman kirjoittamisen kanssa

Referaatti luvusta 3 "Reflection and the Dialogic Self"

Carl Vandermeulen: Negotiating the Personal in Creative Writing (2011)

Reetta Paunonen

Vandermeulen nostaa kirjoittajan itsereflektion hyödylliseksi keinoksi sekä kirjoittamisen opiskelussa ja opettamisessa. Reflektiolla Vandermeulen tarkoittaa oman kirjoittamisen ja kirjoittajuuden syvällistä pohdintaa ja pohdintojen esittämistä opettajalle tai muille lukijoille.

Vandermeulen haluaa siirtää huomion pelkästä kirjoittamisesta kirjoittamisen ajatteluun. Hän viittaa omakohtaisiin kokemuksiinsa uutisen kirjoittamisen opettamisesta ja perustelee, ettei kirjoittamista voi opettaa ilman, että tietää mitä kirjoittajat - tässä tapauksessa siis kirjoittamisen opiskelijat - ajattelevat. Jeffrey Sommersin mukaan "paras keino tietää, miten opiskelijat kirjoittavat, on kysyä tästä suoria kysymyksiä".

Sommersin ajattelun pohjalta Vandermeulen kehottaakin oppilaita lisäämään kirjoittamansa tekstin ohkeen myös muistiinpanoja, joissa he perustelevat tekstissään tekemiään valintoja. Näin kirjoittamisen opettaja pääsee paremmin käsiksi pulmiin, joita opiskelijoilla on kirjoittamisen prosessissa. Näin muuttuu myös opettajan asenne opettamiseen: sen sijaan, että opetettaisiin uutisen kirjoittamista, opetetaankin uutistoimittajan ja kirjoittajan roolissa tapahtuvaa ajattelua. Vandermeulen esittää myös toisen käytännön keinon: opiskelijoiden tekstinsä ohkeen esittämät kysymykset opettajille. Tämän myötä Vandermeulen on havainnut, että opiskelijat oppivat kysymään parempia kysymyksiä, ajattelemaan paremmin uutistoimittajan roolissa ja kirjoittamaan paremmin.

Vandermeulen tekee myös sen havainnon, että opettamisen luonne muuttuu, kun valta määritellä oppitunnin sisältöä siirtyy opiskelijoiden kysymysten myötä opettajalta oppilaille. Hän pohtii tämän muutoksen pulmallisuutta opiskelijoiden arvioinnin kannalta, mutta näkee tässä kuitenkin myös suuria hyötyjä: opiskelijoiden tarjoama tieto siitä, kuinka he kirjoittavat, voi tarjota opettajalle hyödyllistä tietoa siitä, kuinka opiskelijat oppivat. Hän mainitsee myös Peter Elbow'n havainnon siitä, että joskus oman kirjoittamisen ongelmista kirjoittaminen voi auttaa tilanteissa, joissa kirjoittaminen on vaikeaa.

Kuinka sitten opiskelijat oppivat refleктоimaan omaa kirjoittamistaan? Vandermeulen tekee eron luovan kirjoitusprosessin reflektionin ja muunlaisen, esimerkiksi uutistekstin kirjoittamisen välille, sillä uutistekstillä on yleensä selvä tavoite ja tietty vastaanottaja, mikä ohjaa kirjoittamista. Sen sijaan luova kirjoittaminen kumpuaa kirjoittajan tunteista ja kokemuksista ja on mielikuvituksen värittämää, mikä myös hankaloittaa tekstin tavoitteeseen pääsyä. Vandermeulen esittää neljä kysymystä, jotka toimivat työkaluina oman kirjoittamisen reflektionissa ja auttavat tekstin muokkaamisen eri vaiheissa:

Mistä kirjoittaminen on alkanut? Kirjoittajan on kirkastettava itselleen se, mikä kokemus, ajatus tai vaikkapa luettu teksti sysäsi kirjoittamisen liikkeelle. Tästä on apua, jos kirjoittaminen tuntuu harhautuneen sivupoluille alkuperäisestä tavoitteesta.

Mihin kirjoittaminen on menossa? Toisin sanoen, mitä tekstistä on tulossa. Kirjoittajan on arvioitava tekstin osia ja pohdittava, mitkä osat kuuluvat keskeisesti tekstiin ja sen alkuperäiseen tarkoitukseen ja mitkä tarvitsevat vielä muokkausta tai ovat jopa kokonaan ajautuneet ohi alkuperäisestä ideasta.

Mistä pidän kirjoittamassani? Kirjoittajan on itse pidettävä tekstistään tai joistakin sen osista, jotta tekstin työstäminen on mielekästä jatkaa. Tekstistä on helpompi päästää irti, jos se ei miellytä itseä tai lukijoita.

Millaiset reaktiot auttavat muokkaamaan tekstistä alkuperäisen tarkoituksen mukaisen? Kirjoittajien

on siis pohdittava myös sitä, millainen palaute ja millaiset kysymykset auttavat viemään tekstiä eteenpäin.

Vandermeulen perustelee, että itsereflektion avaaminen opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa käytäväksi keskusteluksi auttaa myös oman itsen kanssa omasta kirjoittamisesta käytävää keskustelua. Vandermeulen kehottaa pitämään muistiota, jossa kirjoittaja käy läpi esimerkiksi oman kirjoittamisen pulmia. Muistio auttaa opettajaa huomaamaan, mitkä ongelmat kirjoittajalla itsellään on jo tiedossa tai mitä ongelmia opiskelija ei ehkä ole vielä havainnut. Opiskelija saattaa pystyä myös ratkomaan ongelmiaan kirjoittaessaan muistiota.

Näin syntyy siis myös kirjoittajan sisäistä dialogia, vaikka alkuperäinen tarkoitus olisikin ollut pitää muistiota opettajaa varten. Edelleen kirjoittaja voi löytää muistiostaan itse asiassa parempaa tekstiä kuin varsinaisesta työstämästään tekstistä. Sisäinen dialogi muistiassa voi siis tuottaa kirjoittajan sisäistä ääntä. Vandermeulen tähdentää kuitenkin, että näin käy vain, jos opiskelijat kokevat, että heillä on täysi mahdollisuus kirjoittaa muistiota vapaasti.

Kirjoittajaminän eri puolet ja moniääninen kirjoittajaidentiteetti

Yllä Vandermeulen esitti siis reitin kohti kirjoittajan sisäistä dialogia kirjoittamisen opiskelussa. Tämän sisäisen dialogin tavoitteena on paitsi kehittää opiskelijaa kirjoittajana myös kehittää kirjoittajan identiteettiä.

Vandermeulen jakaa kirjoittajan identiteetin kolmeen eri minään, jotka ovat tiiviisti kytköksissä toisiinsa ja jotka ihannetilanteessa käyvät jatkuvaa kirjoittajan sisäistä, moniäänistä dialogia. Tässä Vandermeulen nojaa Mihail Bahtinin ajatteluun ja esittää, että kirjoittajan identiteetin kolme osaa ovat 1) sisäinen kirjoittava minä, siis se todellinen kirjoittava henkilö, joka kirjoittaja tiedostaa sillä hetkellä olevansa ja joka on kirjoittajan omien kiinnostuksen kohteiden motivoima, 2) ideaaliminä, eli ihanne tai ajatus sankarista, joka pyrkii kohti täydellistä kirjoittajuutta ja 3) opastava minä, joka jatkuvasti neuvottelee senhetkisen kirjoittajaminän ja mahdollisesti tulevan ihanneminän välillä ja reflektoi työstettävää tekstiä ja sen tekoprosessia.

Vandermeulenin mukaan opettajan tärkein tehtävänä on toimia opastavan minän roolissa ennen kuin kirjoittajan identiteetti kehittyy ja tämä oppii käymään sisäistä keskustelua kirjoittajaminänsä ja ihanneminänsä välillä.

Opettajan tehtävänä on myös tasapainottaa opiskelijan kirjoittajaidentiteetin kolmea eri minää. Esimerkiksi opastavalla minällä on tärkeä merkitys kirjoitettavan tekstin eräänlaisessa opponoinnissa, mutta liian voimakkaana tämä osa kirjoittajan identiteettiä voi hankaloittaa kirjoitustyötä ja tuottaa heikompaa tekstiä. Vastaavasti liian vapaana huiteleva kirjoittajaminä tuottaa vain "häikäisevää hölynpölyä", kuten Vandermeulen asian ilmaisee. Ihanneminän liian korkeat toiveet voivat puolestaan olla este kirjoittajaminälle. Jokaisen kirjoittajan identiteetin kolmen eri puolen tulisi olla sopivasti jännitteisessä suhteessa keskenään, jotta kirjoittajan sisäinen dialogi sujuu ja kirjoitustyö etenee kohti päämääräänsä. Vandermeulen palaa edellä esittelemäänsä kirjoittajan muistioon, joka auttaa myös opettajaa tasapainottamaan kirjoittajan identiteetin eri puolia.

Vandermeulenin havaintojen mukaan kuitenkin verrattain harvat kirjoittamisen opettajat hyödyntävät opetuksessaan opiskelijoiden itsereflektointia. Hän pohtii, että perimmäisenä syynä tähän voi olla jo aiemmin esitetty ajatus siitä, että tällaisessa opettamisen tavassa opettajan auktoriteetti vähenee ja opiskelijoiden lisääntyä, kun opiskelijoiden pohdinnat omasta kirjoittamisestaan määrittelevät opetuksen suuntaa ja sisältöä. Vandermeulen perustelee kuitenkin Jeffrey Sommersia lainaten, että sekä opiskelijan että opettajan vapautuminen perinteisistä

rooleistaan tuottaa sekä parempaa kirjoittajuutta että lukijuutta. Vandermeulen kokeekin, että opiskelijoiden itsereflektointia ja muistioita opetuksessaan hyödyntäessään hän on enemmänkin kirjoittamisen valmentaja kuin kriitikko.

Lähde:

Vandermeulen, Carl 2011. *Negotiating the Personal in Creative Writing*. Briston & Buffalo & Toronto: Channel View Publications, *New Writing Viewpoints*.